

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
SREDNJOBOSANSKI KANTON/KANTON SREDIŠNJA BOSNA

KANTONALNI SUD U NOVOM TRAVNIKU

Broj: 51 0 P 111178 22 Gž

Novi Travnik, 01.09.2022. godine

Kantonalni sud u Novom Travniku, u vijeću sastavljenom od sudija Mirjane Grubešić, kao predsjednice vijeća, Suada Kahrić i Senada Begović, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar, zastupan po punomoćniku Adisu Ribić, advokatu iz Travnika, ul. Bosanska broj 42 A, protiv tužene V. F. iz T., ul. ..., radi duga, vrijednost spora 5.546,26 KM, odlučujući o žalbi tužene izjavljene protiv presude Općinskog suda u Travniku, broj: 51 0 P 111178 16 P od 27.04.2018. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 01.09.2022. godine, donio je slijedeće:

RJEŠENJE

Žalba tužene se usvaja, ukida se presuda Općinskog suda u Travniku, broj: 51 0 P 111178 16 P od 27.04.2018. godine i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovni postupak i odluku.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom obavezana je tužena da tužitelju isplati dug u iznosu od 5.546,26 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 27.01.2017. godine pa do konačne isplate, kao i da nadoknadi tužitelju troškove parničnog postupka u iznosu od 150,00 KM, a sve u roku od 30 dana od dana dostave presude.

Protiv ove presude žalbu je blagovremeno izjavila tužena, zbog povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava. U žalbi obrazlaže da je tužena u tužbi istakla da je sa tužiteljem zaključila ugovor o prekoračenju po tekućem računu dana 07.11.2007. godine, a koji se može koristiti u periodu od 07.11.2007. godine do 07.05.2008. godine. Članom 4. ugovora je ugovoreno da se u slučaju raskida ugovora, kao i ako vlasnik tekućeg računa ne perima platu, pozajmica se smatra u cijelosti dospjelom u roku od 30 dana. Tužitelj je otkazao ugovor dana 09.05.2012. godine, a tužena je zadnja primanja po tekućem računu imala u 10. mjesecu 2009. godine i od tada nisu vršene bilo kakve transakcije preko navedenog računa. Tužitelj je imao dovoljno vremena da u zakonskom roku i prema ugovoru poduzme određene pravne radnje što nije učinio. Nadalje navodi da je mjenica kao garant obezbjeđenja obaveze plaćanja po ugovoru izdata dana 07.11.2007. godine i dospjela je za naplatu najkasnije u roku od 1 godine od dana dospelosti glavnog duga. Međutim, mjenica je protestirana tek 18.02.2016. godine, dakle nakon 9 godina od dana njenog izdavanja, a izvršni postupak je pokrenut dana 17.03.2016. godine na osnovu vjerodostojne isprave (mjenice). Ovakvim ponašanjem banka je sebi ostavila prostora za nezakonito postupanje i pokretanje sudskih postupaka bez obzira na zastaru potraživanja iz osnovnog ugovora. Dakle, ovakvim nezakonitim postupanjem banke mjenica postaje naplativa i nakon 10, 20 godina (bez ograničenja) što se ima

smatrati prevarnim poslovanjem od strane banke. U žalbi ponavlja da je dug zastario jer je postupak pokrenut 2016. godine a prema članu 360. Zakona o obligacionim odnosima je propisano da sva novčana potraživanja zastarijevaju u roku od 3 godine. U ovom slučaju nastupila je i opća zastara u roku od 5 godina prema članu 371. istog zakona prema kome se zastara računa od najstarije izvršene uplate, a i prema članu 373. istog zakona nastupila je zastara i prava potraživanja. U pobijanoj presudi prvostepeni sud nije razmotrio razloge prigovora koji se odnose na dug i nije pravilno odlučio o prigovoru zastare koji se računa po osnovu zaključenog ugovora o prekoračenju po tekućem računu, pa predlaže ovom sudu da žalbu uvaži i ukine prvostepenu presudu i nakon toga donese pravilnu i zakonitu odluku.

Odgovor na žalbu nije dostavljen.

Nakon što je ispitao osporenu presudu u granicama navoda iz žalbe i po službenoj dužnosti u smislu člana 221. Zakona o parničnom postupku Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH,“ broj: 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15), ovaj sud je odlučio kao u izreci odluke iz slijedećih razloga:

Žalba je osnovana.

Iz prvostepenog spisa proizilazi da je dana 19.12.2016. godine tužitelj (kao tražitelj izvršenja), podnio prijedlog za izvršenje protiv tužene (izvršenika u izvršnom postupku) radi naplate duga u iznosu od 5.546,26 KM na osnovu protestirane mjenice AF 2876026 od 07.11.2007. godine, kao vjerodostojne isprave u smislu člana 29. stav 2. Zakona o izvršnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/03, 52/03, 33/06, 39/06, 39/09, 35/12 i 46/16). Prvostepeni sud je odlučujući o prijedlogu za izvršenje isti usvojio rješenjem o izvršenju, broj: 51 0 V 111178 16 I od 13.09.2016. godine na koje je izvršenik blagovremeno izjavila prigovor i osporila potraživanje i istakla prigovor zastarjelosti potraživanja, zbog čega je izvršni sud, u skladu sa članom 50. stav 4. Zakona o izvršnom postupku Federacije BiH, zaključkom od 28.10.2016. godine odlučio da se prijedlog za izvršenje u ovoj pravnoj stvari smatra tužbom i postupak se nastavlja po odredbama parničnog postupka, a izvršenje se odgađa i isto će biti nastavljeno na prijedlog tražitelja izvršenja, a nakon pravomoćnosti odluke parničnog suda ako tražitelj izvršenja uspije sa tužbom. Nadalje je utvrđeno da je rješenjem parničnog suda od 19.01.2017. godine naloženo tužitelju da u roku od 8 dana uredi tužbu u skladu sa članom 53. Zakona o parničnom postupku Federacije BiH, što je tužitelj podneskom od 27.01.2017. godine i učinio na način da je uredio tužbu tako što predlaže da sud obaveže tuženu da tužitelju isplati dug po osnovu ugovora o prekoračenju tekućem računu, broj: 1537303398/211443506 od 07.11.2007. godine u iznosu od 5.546,26 KM sa zakonskom zateznom kamatom od dana podnošenja tužbe pa do isplate i troškovima postupka. Postupajući po navedenoj tužbi prvostepeni sud je donio presudu kojom je usvojen tužbeni zahtjev tužitelja, a tužena je izjavila žalbu na presudu.

U skladu sa obavezom iz člana 7. stav 1. i članom 123. stav 1. Zakona o parničnom postupku Federacije BiH na okolnosti osnovanosti tužbenog zahtjeva tužitelj je proveo dokaze: čitanjem i uvidom u protest mjenice Općinskog suda u Travniku, broj 51 0 V 111178 16 V od 18.02.2016. godine, mjenicu broj: AF 2786026, ugovor o prekoračenju po tekućem računu, broj: 1537303398/211443506 od 07.11.2007.

godine, otkaz ugovora o tekućem računu od 09.05.2012. godine, potvrdu o stanju duga od 12.02.2016. godine. Iz ugovora je vidljivo da je naveden iznos od 1.650,00 KM, uz promjenjivu kamatnu stopu od 12% godišnje, a tužena je izdala mjenicu broj: AF 2876026 od 07.11.2007. godine na iznos od 5.546,26 KM bez protesta kao sredstvo za obezbjeđenje duga.

Članom 8. i članom 123. stav 2. Zakona o parničnom postupku Federacije BiH je propisano da će sud na osnovu slobodne ocjene dokaza, cijeneći ih savjesno i brižljivo, utvrditi relevantne činjenice za donošenje pravilne i zakonite odluke u svakoj konkretnoj pravnoj stvari.

Odredbom člana 2. stav 1. Zakona o parničnom postupku Federacije BiH, propisano je da sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku.

Iz prvostepenog spisa je vidljivo da je prvostepeni sud dana 27.01.2017. godine zaprimio uređenu tužbu kojom je tužitelj opredijelio tužbeni zahtjev tako da isti glasi:

„Obavezuje se tužena da tužitelju isplati dug po osnovu zaključenog Ugovora o tekućem računu, broj: 1537303398/211443506 od 07.11.2007. godine u iznosu od 5.546,26 KM sa zakonskom zateznom kamatom od dana podnošenja tužbe pa do isplate, sve u roku od 30 dana od dana donošenja presude i da nadoknadi tužitelju troškove postupka“.

Prvostepeni sud je odlučujući po opredjeljenom tužbenom zahtjevu u izreci presude povrijedio navedenu zakonsku odredbu jer nije odlučivao u granicama zahtjeva nego je prvostepenom presudom odlučio:

„Obavezuje se tužena da tužitelju isplati dug u iznosu od 5.546,26 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 27.01.2017. godine pa do konačne isplate, kao i da nadoknadi tužitelju troškove parničnog postupka u iznosu od 150,00 KM, a sve u roku od 30 dana od dana dostave presude“.

Ovo iz razloga što je prema uređenoj tužbi tužitelj opredijelio tužbeni zahtjev po osnovu zaključenog Ugovora o prekoračenju po tekućem računu broj: 1537303398/211443506 od 07.11.2007. godine u iznosu od 5.546,26 KM sa sporednim potraživanjima.

Istina u podnesenom prijedlogu za izvršenje postupak je pokrenut po mjeničnom dugu, ali pravo tužitelja je da disponira sa tužbenim zahtjevom i tužitelj je u uređenoj tužbi postavio tužbeni zahtjev po osnovu zaključenog ugovora, kod koga je ostao do kraja prvostepenog postupka.

Prema navedenom prvobitno podneseni prijedlog za izvršenje po osnovu mjeničnog duga a prema navedenoj protestiranoj mjenici, više ne stoji, obzirom da je uređenom tužbom tužitelj se opredijelio na isplatu duga po osnovu ugovora o prekoračenju po tekućem računu.

Dakle, prvostepeni sud je odlučivao suprotno odredbi člana 2. stav 1. Zakona o parničnom postupku Federacije BiH jer je ispustio navesti da je tužitelj u uređenoj

tužbi se opredijelio za isplatu duga po osnovu navedenog ugovora o prekoračenju po tekućem računu od 07.11.2007. godine.

Ovakvim postupanjem prvostepeni sud je onemogućio strankama raspravljanje pred sudom, a posebno imajući u vidu činjenicu da u obrazloženju presude prvostepeni sud, iako se poziva na ugovor o prekoračenju od 07.11.2007. godine isto bazira na mjenici AF 2876026 od 07.11.2007. godine i poziva se na Zakon o mjenici Federacije BiH i u skladu sa istim nalazi da je neosnovan prigovor zastare potraživanja tužitelja uz obrazloženje da je od dana dospijeća i protesta mjenice pa do dana podnošenja prijedloga za izvršenje, odnosno tužbe, protekao samo mjesec dana.

Ovakva presuda i obrazloženje prvostepenog suda je nepravilna i nezakonita. Naime, članom 53. stav 2. Zakona o parničnom postupku je propisano da tužba mora sadržavati određen zahtjev u pogledu glavne stvari i sporednih potraživanja, činjenice na kojima tužilac zasniva tužbeni zahtjev, dokaze kojima će utvrditi te činjenice, vrijednosti spora i druge podatke koje u skladu sa odredbama člana 334. ovog zakona, mora imati svaki podnesak, a stavom 3. iste odredbe je propisano da sud nije vezan pravnim osnovom koji je naveden u tužbi. Kako iz činjeničnog opisa konačno uređene tužbe proizilazi da se utuženo potraživanje zasniva na ugovoru o prekoračenju o tekućem računu od 07.11.2007. godine, pravilno se žalbom tužene ukazuje da je prvostepeni sud nepravilno odlučio o prigovoru zastare potraživanja, jer nije pravilno cijenio osnov tužbenog zahtjeva, nego je nepravilno izvršena kombinacija osnova iz tužbe a to je ugovor o prekoračenju po računu od 07.11.2007. godine i postupak po mjenici kako je to u prijedlogu za izvršenje predloženo, a što je nepravilno i nije u skladu sa zakonom.

Nadalje, pravilno tužena u tužbi ističe da prvostepeni sud nije pravilno cijenio osnovanost tužbenog zahtjeva tužitelja koji je jasno opredijelio tužbeni zahtjev po uređenoj tužbi što ima za posljedicu primjenu Zakona o obligacionim odnosima u ovoj pravnoj stvari jer isti nije opredijeljen u smislu mjeničnog spora, jer je tužitelj do kraja postupka ostao kod uređene tužbe od 27.01.2017. godine, tako da prvostepeni sud nije zauzeo jasan stav povodom toga da li se u konkretnom slučaju radi o mjeničnom sporu ili građanskopravnom sporu jer po ocjeni ovoga suda radi se o obligacionom odnosu jer tužitelj svoja potraživanja opredjeljuje iz osnovnog pravnog posla, pa iako sud nije vezan pravnim odnosom tužbe i tužbenog zahtjeva, vezan je procesnim disponiranjem stranaka u smislu da je tužitelj u toku postupka i pored jasnog uređenja tužbe, dokazivao i tražio isplatu mjeničnog duga, a ne obaveze iz osnovnog pravnog posla. Dakle, prvostepeni sud u obrazloženju pobijane presude nije dao adekvatno obrazloženje u ocjeni pravnog osnova iz tužbe i tužbenog zahtjeva, a ne ocjene karaktera mjenice i na osnovu odredbi Zakona o mjenici Federacije BiH.

Zbog navedenog prvostepeni sud nije adekvatno odlučio o prigovoru zastare koga je isticala tužena u toku postupka i u žalbi koji se odnosi na zastaru potraživanja iz osnovnog pravnog posla to jest ugovora o prekoračenju tekućeg računa od 07.11.2007. godine, u kome je u članu 2. ugovoreno da iznos dugovanog salda utvrđenog u članu 1. ugovora (iznos od 1.650,00 KM, uz promjenjivu kamatnu stopu od 12% godišnje) vlasnik tekućeg računa može koristiti u periodu od 07.11.2007. godine do 07.05.2008. godine. Nadalje ovaj sud cijeni da iako se u prijedlogu za

izvršenje traži isplata mjeničnog duga, a tužitelj je svoju tužbu od 27.01.2017. godine opredijelio za isplatu potraživanja u smislu osnovnog pravnog posla, to jest po osnovu ugovora o tekućem računu od 07.11.2007. godine, te na taj način tužitelj je izvršio subjektivno preinačenje i odustao od prethodno podnesenog zahtjeva iz prijedloga za izvršenje i svojim tužbenim zahtjevom tražio isplatu duga iz osnovnog pravnog posla.

(Stav izražen u presudi Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 51 0 P 089300 16 Rev od 16.03.2017. godine). Prema zauzetom stavu iz navedene presude, takvom procesnom radnjom, odustankom i subjektivnim preinačenjem tužitelj nije izvršio prekid zastare, zbog čega je prvostepeni sud trebao odlučivati o istaknutom prigovoru zastare potraživanja iz osnovnog pravnog posla a na osnovu odredbi Zakona o obligacionim odnosima Federacije BiH.

Za rješavanje istaknutog prigovora zastare potraživanja u ovoj pravnoj stvari, nisu relevantne odredbe Zakona o mjenici, nego Zakona o obligacionim odnosima, iz razloga što je tužitelj u podnesku od 27.01.2017. godine, kojim je uredio tužbu nakon što je u izvršnom postupku upućen na parnicu, izvršio preinačenje istovjetnosti zahtjeva, te činjenični osnov tužbe ne zasnova na mjenici nego na ugovoru o kreditu od 07.11.2007. godine, a u vezi s kojim je izdata sporna mjenica. Ovakvo preinačenje istovjetnosti zahtjeva, u odnosu na prijedlog za izvršenje, uticalo je i na promjenu pravne kvalifikacije spora, tako da se više ne radi o mjeničnom nego o građanskom sporu, u kome se u odnosu na sve prigovore, pa i prigovor zastare, koji proizilazi iz osnovnog pravnog posla (ugovora o kreditu), primjenjuju odredbe Zakona o obligacionim odnosima.

Propuštanjem da postupi na navedeni način prvostepeni sud je donoseći pobijanu presudu počinio povrede člana 8., člana 123. stav 2. i člana 191. stav 4. Zakona o parničnom postupku Federacije BiH, koje su uticale na pravilnost i zakonitost pobijane presude u smislu člana 209. stav 1. istog zakona, jer je takvim postupanjem onemogućio strankama raspravljanje pred sudom zbog čega ovaj sud pobijanu presudu po izjavljenoj žalbi nije mogao ispitati. Kako se radi o povredama postupka koje može otkloniti samo prvostepeni sud, pobijanu presudu je valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovni postupak po osnovu odredbi člana 227. stav 1. tačka 2. Zakona o parničnom postupku Federacije BiH.

U ponovljenom postupku prvostepeni sud će otkloniti nedostatke ukazane ovim rješenjem nakon čega će donijeti pravilnu i zakonitu odluku, koju će obrazložiti na način propisan članom 191. stav 4. Zakona o parničnom postupku Federacije BiH.

Predsjednica vijeća
Mirjana Grubešić, sr.

